

พระนามคล้องจองของพระราชสันตติวงศ์ในรัชกาลที่ 4-5

พระราชโอรส และพระราชธิดาในรัชกาลที่ 4 (จากซ้ายไปขวา) พระองค์เจ้าสว่างวัฒนา, พระองค์เจ้าสุนันทากุมารีรัตน์, พระองค์เจ้าเทวัญอุไทยวงศ์ และพระองค์เจ้าอนุภรณ์อนันตนาไชย (ภาพจากประชุมภาพประวัติศาสตร์แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว)

ผู้เขียน กองบรรณาธิการศิลปวัฒนธรรม

เผยแพร่ วันพุธที่ 8 มกราคม พ.ศ.2568

พระนามคล้องจองของพระราชสันตติวงศ์ในรัชกาลที่ 4-5

พระนามของเจ้านายในพระราชสันตติวงศ์ในรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 มักใช้กลวิธีทางภาษาหลากหลายรูปแบบในการเฉลิมพระนาม วิธีหนึ่งคือ การใช้คำคล้องจอง ตัวอย่างเช่น

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ฉายภาพร่วมกับสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี (พระองค์เจ้ารำเพยภมราภิรมย์) และพระราชโอรส พระราชธิดา ในรัชกาลที่ 4 (ภาพจาก : wikimedia.org)

พระนามคล้องจอง พระราชโอรส และพระราชธิดาในรัชกาลที่ 4

ประสูติแต่สมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี คือ จุฬาลงกรณ์ จันทรมณฑล จาตุรนต์รศมี ภาณุรังษีสว่างวงศ์

ประสูติแต่สมเด็จพระปิยมาวดี ศรีพัชรินทรมาตา คือ อุณากรรณอนันตนรไชย เทวัญอุไทยวงศ์ สุนันทากุมารีรัตน์ สว่างวัฒนา เสาวภาผ่องศรี สวัสดิโสภณ

ประสูติแต่เจ้าคุณจอมมารดาสำลี คือ บุษบงเบิกบาน สุขุมาลมารศรี นภาพรประภา

ประสูติแต่เจ้าจอมมารดาจันทร์ คือ ทักษิณชา มัณยาภรณ์ สุขสวัสดิ์ เกษมศรีศุภโยค

ประสูติแต่เจ้าจอมมารดาแพ คือ ยิ่งเยาวลักษณ์ พักตร์พิมลพรรณ เกษมสันต์โสภาคย์ มนุษยนาคมานพ
บรรจบเบญจมา

ประสูติแต่เจ้าจอมมารดาห่วง คือ บุษบันบัวผัน ไชยันตมงคล เจริญกมลสุขสวัสดิ์

ประสูติแต่เจ้าจอมมารดาดวงคำ คือ ประดิษฐาสารี นาริรัตนา

พระนามคล้องจอง พระราชโอรส และพระราชธิดาในรัชกาลที่ 5

ประสูติแต่สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง คือ พายุ์มณีนมัย มหา
วชิราวุธ ตรีเพ็ชรอุทัยธารัง จักรพงษ์ภูวนาถ ศิริราชกฤษณ์ ทัศภูวงค์เดชาวุธ จุฑาธุชธราดิลก ประชาธิปกศักดิ์
เดชน์

โดยพระนามพระราชโอรสล้วนมีความหมายเกี่ยวข้องกับศาสตร์อาวุธในพระมหากษัตริยาธิราชทั้งสิ้น

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ และพระราช
โอรส (ภาพจาก : หนังสือ จิตรกรรมและประติมากรรมแบบตะวันตกในราชสำนัก)

ประสูติแต่สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า คือ มหาวิชฌนทิส อิศรียาลงกรณ์
วิจิตรจิรประภา สมมตวิงศ์วโรทัย วไลยอลงกรณ์ ศิราภรณ์โสภณ มหิตลอดุลยเดช

ประสูติแต่สมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า สุขุมมาลมารศรี พระอัครราชเทวี คือ สุทธาทิพยรัตน์ บริพัตรสุขุมพันธุ์

ประสูติแต่พระวิมาดาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดา คือ ยุคล
ทิฆัมพร ภาจรจรัสศรี มาลินีนภดารา นิภานภดล

ประสูติแต่เจ้าคุณพระประยุรวงศ์ คือ ศรีวิไลลักษณ์ สุวพัทรวีไลพรรณ บัณฑวรรณวโรภาส

ประสูติแต่เจ้าจอมมารดาทับทิม คือ จิรประวัติวรเดช ประเวศวรสมัย วุฒิชัยเฉลิมลาภ

ประสูติแต่เจ้าจอมมารดาอ่อน คือ อรประพันธ์รำไพ อติสัยสุริยาภา

ประสูติแต่เจ้าจอมมารดาหม่อมราชวงศ์เนื่อง คือ เยาวภาพงศ์สนิท รังสิตประยูรศักดิ์

พระราชโอรสพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทั้งนี้ พระนามพระราชธิดาที่ประสูติแต่สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถฯ สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรม
ราชเทวีฯ และสมเด็จพระนางเจ้าสุภัทรมารีรัตน์ พระบรมราชเทวี จะมีพระนามสอดคล้องกัน เนื่องจาก
พระภรรยาเจ้าทั้ง 3 พระองค์ ล้วนเป็นพระพี่นางพระน้องนางร่วมพระบิดา และพระมารดาเดียวกัน

โดยมีพระนามคล้องจองกัน คือ กรรณาภรณ์เพ็ชรรัตน์ ฟาหุรัตมณีนัย วิจิตรจิรประภา วไลยอลงกรณ์ ศิรา
ภรณ์โสภณ ซึ่งล้วนมีความหมายเกี่ยวข้องกับเครื่องประดับของเทวสตรี

ตัวอย่างการเฉลิมพระนามด้วยกลวิธีการใช้คำคล้องจองข้างต้นนี้ จึงทั้งไพเราะ สละสลวย และมีความหมายอัน
เป็นมงคล

เผยแพร่ในระบบออนไลน์ครั้งแรกเมื่อ 8 มกราคม 2567

https://www.silpa-mag.com/history/article_146185